

DOMOVINA

Oglašni:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredo in petkih.

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K. Petkova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Vidovdanski mučeniki.

Danes polože v Sarajevu k zadnjemu počitku ostanke Vidovdanskih mučenikov, ki so jih prenesli iz Čehoslovaške v osvobojeno in ujedinjeno domovino Sokoli.

Vidovdanski atentat v Sarajevu 1. 1914. je v zgodovini našega ujedinjenja izhodna točka, potkaz k rešitvi jugoslovenskega vprašanja.

Revolucionarni kružok bosanske omladine je po prvih vestih o prihodu avstrijskega prestolonaslednika v Sarajevo sklenil, da s silo prepreči zmagooslavje avstrijstva v Bosni. Sklep je bil gotov in dvajset mladih zarotnikov je odpotovalo v Sarajevo. In na sam Vidov dan je mladi Gavril Princip izvršil delo.

Vidovdanski atentat ni delo eksaltiranega mladeniča, ne, ta atentat je plod resnega dela, izraz volje takratne omladine, ki se ni mogla več zadovoljevati z raznimi protesti in resolucijami, ki je hotela energičnega dela in hitrega razvoja položaja.

Mladi Gavril Princip je značilen predstavnik te revolucionarne ideje. Miren in razsoden, kakor je bil, je takoj razumel svojo veliko vlogo in jo izvedel tako, kakor si jo je zamislil že nekaj mesecev prej. Tok sodnijske obravnave je pokazal, da je vodila atentatorja in njegove prijatelje samo ena ideja, ideja osvobojenja.

Vidovdanski mučeniki so plačali s svojim življenjem svojo idejo na vislicah, po avstrijskih kazenskih zakonih so pomrli in niso dočakali velikega dne, ki so mu oni vžgali prvo zarjo.

Z jekleno logiko so se razvijali dogodki po vidovdanskem atentatu, in kmalu je bila vsa Evropa v ognju. Svet je pozabil na one, ki so se žrtvovali prvi, ki so končali svoja življenja s polno zavestjo in trdno vero, da njihovo delo prinese one sadove, ki so si jih zamišljali.

Ideja vidovdanskih mučenikov je zmagala! Zgodovina je dokazala, kako železno logično je bila utemeljena ideja, ki so jo pretvorili v delo. Vidovdanski atentat je bil v svojem bistvu le prvi korak, ki so z njim omladinci hoteli pokazati, da je prišel čas, ko je dovolj besed, ko je treba dela.

Svetovna vojna je končana, duhovi se počasi pomirjajo, razmere se vstalejujejo, prihaja čas rednega in solidnega dela.

A osvobojena in ujedinjena domovina ni mogla in smela pozabiti njih, ki so padli kot prve žrtve.

Bratski čehoslovaški narod je prvi izkazal čast manom Vidovdanskih mučenikov. Zbral je njihove ostanke po čeških jetnišnicah in jih v Terezinu položil k začasnemu počitku.

A naša narodna vojska — Sokoli so dvignili kosti osvetnikov in jih prenesli v domovino, da jih sprejme vase ona zemlja, ki jih je rodila, ona zemlja, ki so za nje svobodo žrtvovali svojo mladost.

Vidovdanska ideja, ki je postala v letih naše borbe za osvobojenje simbol vsega našega dela, je zahtevala toliko svojih žrtev, cvet našega naroda je padel za to idejo, a zato je morala tudi zmagati. Od Kosovega polja pa do Kumanova in Bregalnice, Cera, Rudnika in Kajmakčalana, od Dobrega polja na Savo in Donavo, Dravo in Sočo vodi ta ideja in dokler bo živela v nas ta ideja, toliko časa bomo močni.

Vidovdanska prisega še ni izpolnjena, še nas čaka delo, veliko delo, ali tudi to delo nam bo lahko, ako bomo imeli vedno pred očmi oni cilj, ki so ga imeli vidovdanski mučeniki.

Vidovdanska kri je rodila plemenite sadove, zakrvavelo je Kosovo, zakrvavela tolika bojišča, ali ne zastoj. In ako bo treba nove krvi, bo ta kri zopet vidovdanska in tudi ta ne bo tekla zastoj.

In danes, ko se po dolgem času vrnejo v svobodno domovino ostanke vidovdanskih osvetnikov, zavedajmo se jasno, kaj smo dolžni njihovemu spominu!

Ako tudi mi Slovenci nismo sodelovali kakor bi morda morali pri teh žalostnih obredih danes v Sarajevu, vendar vemo, kaj smo dolžni spominu Principa in njegovih tovarišev.

Ponovimo v svojih dušah vidovdansko prisego, poklonimo se manom Principa in njegovih tovarišev!

Slava vidovdanskim osvetnikom in mučenikom!

vladarja niti besedice! To dejstvo bolj karakteristično označuje klerikalce nego cele bukve.

Gospod Brejc bi se bil izneveril svoji preteklosti, ako bi bil v svojem govoru dal popolnega izraza temu, kar ljudstvo danes čuti, za kar je manifestiralo v slavnostnih dneh in izjavljalo svojo srčno zahvalo vladarju-osvoboditelju. Nismo se zatorej čudili, ko smo čitali, da se je predstavil prestolonasledniku kot reprezentant nekega posebnega „katoliškega slovenskega naroda“ in je torej v dneh triumfirajoče *jugoslovanske* misli, ki ne pozna razlike vere in plemena, ki ne priznava ne Srbu, ne Hrvat, ne Slovincu posebnih pravic, ostal tisti „stari Kranjec“, ki meni, da smo v jugoslovanski državi Slovenci nekaj drugega nego so Hrvati in ti zopet nekaj drugega nego Srbi. To je stari klerikalni program, ki se ga SLS krčevito drži, ker — priznajmo — le v tem programu je spas klerikalizma. „Vsi Slovenci pod Koroščevo in Brejčevo kapo“ — za tem ciljem moreš stremeti le, če jih oddvojiš od ostalega naroda. Za to ceno so klerikalci monarhisti, akceptirajo jugoslovansko državo in so pripravljeni, se pustiti odlikovati celo z redi pravoslavnih svetnikov. V svojem govoru je torej dr. Brejc zopet nekoliko odmaknil pokrov na klerikalnem loncu, kjer se kuha vražje zelišče separatizma, medsebojnega nezaupanja, omalovaževanja naših velikih narodnih interesov, bojazni pred svobodnim razmahom Jugoslavije. Ta strup raznašajo razni temni elementi skrivaj med onim delom našega ljudstva, ki še ni sprevidel, da je klerikalizem najjačji sovražnik naše narodne in državne konsolidacije.

Kakor je govor dr. Brejca dokument klerikalne hinavščine, tako je tudi donesek k spoznanju klerikalnega „narodnega“ programa, ki odklanja ujedinjeno, svobodno jugoslovansko nacijo, ker hoče posebni, od klerikalizma obvladani slovenski narod.

Državni proračun za leto 1920/21.

Beograd, 1. julija.

Finančno ministrstvo je predložilo danes ministrskemu svetu načrt državnega proračuna za leto 1920/21. V predhodnem pojasnilu se naglašja, da proračunski načrt za leto 1919/20. ne daje nikake podlage za ta proračun, ker je le-ta bil bolj potreba formalnega reda v državnem gospodarstvu, a ne proračun. Sestava novega proračuna se je izvršila v času, ko se je prvi proračun že izvrševal, a glavna težkoča je bila v splošnih in skupnih neprilikah v vsej Evropi. Bilo pa je tudi nekoliko za nas specifičnih težkoč.

Glavna težkoča obstoji v problemu cen. S premenjeno ceno blaga in vrednosti denarja se menja tudi cena. V današnji stalni fluktuaciji ne more biti niti govora o stalnosti cen. V zgodovini financ so redki primeri, da se zamore finančni minister tako malo naslanjati na tedanje cene kakor danes. V letu 1919/20. so bili proračunjeni redni in izredni stroški s 1558 milijoni dinarjev, dohodki s 715 milijoni. Proračunski primanjkljaj je torej znašal 843 milijonov dinarjev. Ker so se tekom leta 1919/20. pojavile nove potrebe, za katere ni bilo kredita, so se morale te potrebe pokriti z izrednimi krediti v skupnem znesku najmanj ene milijarde dinarjev, tako da je deficit

Brejčev govor in klerikalni program.

Deželnega predsednika drja. Brejca pozna ves jugoslovanski svet kot zagrizenega klerikalnega separatista. On je bil tisti, ki je v novembru 1918. kot član takratne Narodne vlade svaril, da naj se ne prenačimo z ujedinjenjem, on je kot poverjenik za notranje zadeve izjavil, da smatra naše državno in narodno jedinstvo zgolj za taktično formulo, on je v odsotnosti drja. Korošca pohitel na predvečer 1. decembra 1918. v Beograd ter tamkaj v delegaciji Narodnega Veča, ki je sestavljala historično adresu na prestolonaslednika Aleksandra, z vsemi silami zadrževal razpravo ter odkrito nastopal kot zastopnik struje, ki se je branila, da se naša država od vsega početka postavi na trdni temelj edinstvi in pod trajno vodstvo narodne dinastije Karagjorgjevičev.

Po 1. decembru 1918. se gospod Brejc ni več tako javno in odkrito izpostavljajal — klerikalci so

vedno oportunisti in če jim kaže, bodo jutri propovedovali „katoliški komunizem“, kakor so včeraj branili in vzdrževali režim „svetega reda in mira“ — ali od časa do časa se je le izdal: kjerkoli je mogel ščititi ljudi, ki so pridigali sovraštvo proti Srbom, proti dinastiji, je to storil in pod njegovim pokroviteljstvom izhajajoči „Domoljub“, v katerem se v mnogo večji meri izraža pravo naziranje klerikalne stranke, nego v oprenejšem „Slovincu“, ki ga čitajo tudi v Beogradu, nam vedno iznova dokazuje, kako ledeno-hladna je stranka drja. Brejca napram velikim nacionalnim vprašanjem. Primerjajmo ognjevitve besede Brejčeve zdravice na slavnostnem banketu v soboto 27. junija, v katerih pravi, da so s prihodom kraljeviča Aleksandra izpolnjene sanje klerikalne stranke (Brejc se je ponašal povsem kot eksponent katoliške i. e. klerikalne stranke), v „Domoljubu“, ki je izšel na predvečer regentovega obiska, pa ni črhnil o prihodu jugoslovanskega

Naročajte času primerno brošurico

Dokumenti Koroščeve stranke

iz leta 1914. I. zvezek.

Založila Tiskovna zadruga in prodaja v Ljubljani, Sodna ulica 6.

dosegel skoro dve milijardi. Proračun za leto 1919/20. ni bil odobren v začasnem Narodnem predstavništvu, a če bi tudi bil, bi bil iluzoričen. Za delno pokritje deficita se je našlo pokritje v raznih posojilih doma in v inozemstvu, a največkrat pri Narodni banki.

Za leto 1920/21. so proračunjeni stroški na 3.994.356.543 dinarjev, kar je na prvi pogled ogromna vsota. A vpoštevati je treba, da so izdatki znašali v pretečenem letu dve in pol milijarde dinarjev. Pristojni državni uradi, ki morajo po zakonu o državnem računovodstvu sestaviti proračun stroškov, so predložili proračune za 6 milijard, kateri znesek se je s previdnim reduciranjem znižal na 4 milijarde. Z ozirom na predvojno vrednost denarja pomeni ta znesek poldrugo milijardo dinarjev. Končno pa se je nahajal proračun skoro vseh agrarnih držav pred vojno na višini ene desetine celokupne produkcije, a to razmerje se tudi danes bistveno ni izpremenilo. Vsa kmetijska produkcija države — ki ima 14 milijonov prebivalcev na teritoriju 250 tisoč kvadratnih kilometrov z nad 5 milijonov hektarov rodovitne zemlje — je vredna v današnjih razmerah in pri današnjih cenah nad 35 milijard dinarjev. Redni stroški znašajo 3.191.115.128 dinarjev. Nizka številka izrednih izdatkov prihaja odtod, ker so vse večje investicije za obnovo zemlje zapopadene v posebnem predlogu finančnega zakona kot izvenproračunski stroški, za katere je proračunjeno tudi izvenproračunsko pokritje.

Na posamezna ministrstva se razdele izdatki tako-le: vojno ministrstvo 1.120.804.560 dinarjev, vrhovna državna uprava 963.919.971 din., finančno ministrstvo 703.220.238 din., ministrstvo saobračaja 324.524.887 din. Razun tega potrebuje justično ministrstvo 44.036.560 din., ministrstvo prosvete 158.921.279 din., ministrstvo verstva 12.909.540 din., ministrstvo notranjih zadev 39.135.226 din., ministrstvo narodnega zdravja 69.762.593 din., ministrstvo zunanjih zadev 7.601.880 din., ministrstvo za javna dela 105.202.620 din., ministrstvo pošte in brzojava 121.377.332 din., ministrstvo za poljedelstvo 56.156.292 din., ministrstvo za gozde in rudnike 106.532.019 din., ministrstvo trgovine in industrije 16.761.462 din., ministrstvo za izhrano in obnovo zemlje 4.245.030 din., ministrstvo za socialno politiko 74.420.769 din., ministrstvo za agrarno reformo 43.870.242 din., ministrstvo za ustavotvorno skupščino 454.038 din. in proračunski rezervni kredit 20.500.000 din.

Izdatki vojnega ministrstva so veliki zlasti zato, ker se pomnožava služba javne varnosti, ker se prevzemajo finančne straže, ker se sestavljajo čete za varstvo carinskih linij in ker so potrebne tudi vojne nabave. V proračunu vrhovne državne uprave je znatno zvišana postavka za invalidske podpore (304.758.835 dinarjev). Z oziroma na naš kredit v inozemstvu in v interesu pravičnega funkcioniranja državnih oblasti je potrebno, da ne prestopimo v novo proračunsko leto brez zagotavljanja sredstev za nastile stroške. Skupni znesek dohodkov znaša po načrtu 3.884.174.798 dinarjev, tako da ostane nepokrit samo znesek 110.181.745 dinarjev.

Povečanje davčnih dohodkov se pričakuje najprej od davka na vojne dobičke. Novi predlog zakona o vojnih dobičkih ni popolnoma enak z začasnim zakonom z dne 6. aprila 1920.; izvršile so se nekatere izpremembe, a tudi skala obdačevanja je nekoliko ublažena. Drugi vir davčnih dohodkov je davek na poslovni obrt (prometno glavnico), ki je bil uveden doslej samo v Srbiji, a sedaj bo uveden za vso državo. Tak davek imajo tudi v Avstriji in na Francoskem. Številka celokupnega obrta bo dosegla približno 50 milijard, tako da bo 1%ni davek donesal državi 500 milijonov dinarjev. Istotako se uvede v vsej državi invalidski davek; donesal bo nad 22 milijonov. Zemljiški in hišni davek v novih pokrajinah se bo z ozirom na premenjeno vrednost štirikrat povečal. Zakon o taksah se bo razširil na vso državo, ravnotako tudi zakon o užitini. Vsi monopoli, ki obstoje v Srbiji, se bodo — razen monopola alkohola — uvedli v vsej državi. Namerava se tudi unificiranje monopolne službe, a uprava monopolov je pooblaščenca, da more tudi privatne tovarne vžigalic, petroleja in cigaretne papirja staviti pod svojo kontrolo s plačevanjem monopolne takse. Tobačni monopol bo imel letos mnogo večji dohodek, ravnotako tudi monopol alkohola. Carina se bo pobirala v zmislu obstoječih zakonov.

Za obnovo zemlje je proračunjenih 500 milijonov dinarjev, ki naj bi se dobili na podlagi bonov za reparacijo vojne škode. A četudi nam je

mirovna konferenca načelno priznala pravico do odškodnine, nismo doslej ničesar prejeli. Upati pa je, da bomo bone za reparacijo kmalu dobili.

Kljub vsem neprilikam ima naša država vse pogoje za veliko prosperiteto. V denarnem oziru stojimo mnogo bolje nego mnoge napredne države. Valutnega vprašanja pri nas ni več. Danes imamo svoj čisti nacionalni denar, katerega usoda je odvisna le od naše ekonomske in finančne politike in od stanja našega narodnega gospodarstva. Velike važnosti je povoljni izgleđ na našo trgovsko bilanco. Ministrski svet je zakonski načrt državnega proračuna v svoji današnji seji v celoti odobril. Jutri se načrt predloži začasnemu narodnemu predstavništvu.

Dopisi.

Slovenjgradec. Srce se človeku krči, ko vidi še po našem mestu hoditi ponosno človeka, ki je največ škodoval slovenskemu narodu. Še danes pripovedujejo otroci, kako jih je ta mož navduševal v šoli za nemščino in jih popraševal: „Bo pistu caus, bi hajstu, bi olt pistu“ i. dr. Z učiteljem je govoril v šoli in izven nje le tajč, njegovi zaupniki in prijatelji so bili le nemčurji in duhovniki, z njimi je posedeval, a slov. družbe se je izogibal kakor vrag križa. Narodni svet je sicer obljubil, da ga bo spravil odtod, a ostala je le prazna obljuba. Eden nemških stebrov mora ostati za spomin. Za zasluge, ki si jih ni pridobil ne za slov. šolo, še manj pa za slov. narod, ga obožujejo, dali so mu zaupna častna mesta in ga še vedno nazivljajo g. nadzornik. Pozabili so, da se je udeleževal slovesnih otvoritev nemških šol, za slovenske pa ni imel časa. Brez nje ga bi glavarstvo že zdavnaj propadlo in ljudstvo bi se ne imelo nad nikomur zgražati. Pomedli so male škodljivce, največjih pa ne vidijo. Skrajni čas je, da se taki narodni ljubljenci odpravijo in napravi konec ogorčenju.

Gospodarstvo.

g. Izvoz ječmena in zgođnjega sadja. Glasom odločbe gospodarsko-finančnega odbora ministrov se dovoljuje svoboden izvoz starega ječmena v inozemstvo v neomejeni količini, toda proti plačilu predpisane carine in zavarovanju zdrave valute. Ta svoboda naj traja do dne 30. julija 1920. — Izvozna carina na zgodnje sveže sadje je od 20 dinarjev znižana na 2 dinarja za 100 kilogramov. — Izvoz dog in pragov je prepovedan.

g. Urad zoper verižnike. Poverjenišvo za notranje zadeve je dogovorno z ljubljanskim odsekom za prehrano in obnovo dežel odredilo, da se ustanove podružnice urada zoper navijalce cen, verižnike in tihotapce v Celju, Mariboru in Murski Soboti.

g. Prodaja vžigalic. Iz državnih skladišč se odslej vžigalice prodajajo po nastopnih cenah: švedske po 0-30 din. za škatlico; parafinske po 0-30 din. za škatlico s 110 vžigalicami; parafinske po 0-20 din. za škatlico s 83 vžigalicami; švedske velike škatle po 3 din. za škatlo s 600 vžigalicami; parafinske velike škatle po 1-70 din. za škatlo s 628 vžigalicami. Odslej se daje pri kupovanju vžigalic 10%, pri kupovanju cigaretne papirja 15%.

g. Padanje cen v Beogradu. V Beogradu so počele padati cene raznemu blagu, zlasti pa sladkorju. Kakor poroča „Beogradski Dnevnik“ se je cena sladkorju pred kratkim znižala od 30 na 20 dinarjev, a pretečeni petek se je mogel dobiti že po 13 dinarjev. Iz inozemstva se ponujajo sedaj velike količine sladkorja, ki bi stal v Beogradu po 9 dinarjev kilogram.

g. Kurz avstrijske krone je zadnje dni zelo nizek. Deviza Dunaj kotirana je na beogradski borzi 100 avstrijskih kron za 11 dinarjev (44 jugoslovanskih kron). Naglo padanje avstrijske krone se pripisuje okolišnosti, da se je v enem dnevu kupilo na beogradski borzi 7 milijonov dinarjev za avstrijske krone. To kupčijo so izvršili avstrijski delegati, ki so potrebovali naš denar za nakup žita in moke.

Politični pregled.

Na svojem včerajšnjem rednem sestanku je narodno predstavništvo

nadaljevalo debato o volilnem redu, in sicer s § 80., ki določa količnik; debate se je udeležilo

več poslancev, med njimi tudi dr. Kramer, ki se je zavzel za d' Hontov sistem. Pred dnevnim redom je interpeliral poslanec dr. Novak zaradi znane naredbe ljubljanskega poverjenišva za socialno skrbstvo; minister dr. Kukovec je odgovoril, da se bo s to zadevo pečal ministrski svet. Poslanec dr. Popović je interpeliral zaradi nekih naredb hrvatskega bana, na kar je minister za pravosodje odgovoril, da se te naredbe ne bodo izvedle.

V nedeljo je začela zborovati

mednarodna konferenca v Spaa.

ki ima v prvi vrsti nalogo, da reši vprašanje glede vojne odškodnine, ki jo morajo plačati centralne države. Nemci so vložili več izpreminjvalnih predlogov, ali Francozi odločno vztrajajo na stališču, da se na versailski mirovni pogodbi ne sme ničesar izpremeniti. Isto stališče je zavzel tudi predsednik angleške vlade Lloyd George, ki je rekel, da se bo na konferenci v Spaa določil samo način, kako se izvedejo določbe mirovne pogodbe. Na konferenci v Spaa zastopata našo državo minister zunanjih zadev dr. Trumbić in dr. Bošković. — Na tej konferenci se bo pretresal tudi odgovor turške vlade, ki ga je ta predložila po svojih delegatih kakor v odgovor na mirovno pogodbo s Turčijo. Kakor je sedanje razpoloženje, bodo zavezniki odbili vse turške protipredloge.

Novi predsednik poljske vlade Grabski je imel v parlamentu govor z geslom

domovina je v nevarnosti.

V svojem govoru je poudarjal, da je poljski narod poldrugo leto živel v sanjah in se ni zavedal nevarnosti, ki mu preti. Predlagal je ustanovitev deželnega brambnega sveta in predložil tozadevni statut; člen 3. tega statuta pravi, da ima deželni brambni svet pravico odločevati o nadaljevanju in koncu sedanje vojne z Rusijo in o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na mir, da mora brambni svet te naloge takoj izvesti brez ozira na parlament. Na ta način bo vršil deželni brambni svet diktatorsko oblast, dasiravno sedanjí parlament ni razpuščen. Vprašanje je samo, ako bo mogel Grabski izvesti svoje načrte, ker socialni demokratje in Vitočeva kmetijska stranka zahtevajo sestavo liberalno-socialistične koalicije. Grabski je izjavil, da poda takoj svojo demisijo, ako opozicija ne prekliče v sedanjem resnem času svojih zahtev.

Na vabilo predsednika francoske vlade Mille-randa sta odpotovala včeraj zjutraj iz Prage čehoslovaški minister zunanjih zadev dr. Beneš in poslanec Nemec, ki bosta zastopala

Čehoslovaško republiko na konferenci v Spaa.

Odhod dr. Beneša v Spaa na vabilo francoske vlade razlaga češka javnost na ta način, da bo Francoska poizkušala forsirati ustanovitev Donavske zveze. Ali vse češko časopisje odločno odklanja tak predlog in načrt. Tudi glede

češko-ruskega vprašanja

je nastal v čehoslovaški javnosti preobrat. Doslej so bili za neposreden sporazum z Rusijo samo socialisti, a sedaj so se zavzeli za sporazum tudi agrarci, in njih organ Venkov piše: Mi ne smemo čakati, da nam ententa milostno dovoli, da stopimo v odnošaje z Rusijo. Mi od entente nismo doslej imeli nobenih koristi, naši interesi se obračajo proti vzhodu. Zato proč z obziri, naprej za dejanji! Po teh vesteh soditi dr. Beneš na konferenci v Spaa ne bo stal na strani Francozov, kakor je stal v Parizu in St. Germainu.

Beleške.

b. Klerikalna dvoiličnost. Zdi se nam, da slovenski klerikalci niso še nikdar igrali tako dvoilne vloge kakor pri pripravah in sprejemu regenta v Sloveniji. Njih ljubljanski štab se je ves previjal v navdušenosti in vdanosti, a izvršilni organi po deželi so zavzeli povsem drugačno stališče. Od vseh strani prihajajo poročila, kako so med narodom po deželi znani klerikalni agitatorji skrivaj in javno trosili med narodom najgorostasnejše vesti, kako so slikali regenta, da kakor pravoslaven nima nikakih simpatij za katoliško vero in kakor tak tudi ne za katoliško slovensko ljudstvo, bili so slučajni, da so naravnost odgovarjali ljudem, da se ne udeleže sprejema, da ostanejo hladni in doma. Bilo bi zanimivo izslediti, odkod so ti klerikalni agitatorji

dobili svoja navodila, kajti pribito je, da na svojo roko niso mogli uprizoriti takih agitacij, ki so v popolnem nasprotju z uradnim postopanjem ljubljanskega klerikalnega štaba. Predobro poznamo razmere v klerikalni stranki, pa da bi mogli misliti, da bi si upal ta ali oni klerikalec na deželi, pa bil že fajmošter ali kak drug agitator, samo misliti drugače, kakor mislijo vodilni krogi v Ljubljani. Dve možnosti sta torej in na dva načina si moremo razlagati to klerikalno postopanje, prvič, da se klerikalni agitatorji na deželi ne strinjajo s postopanjem ljubljanskih voditeljev, druga možnost pa je, da je klerikalni štab igral dvolično vlogo. Mogoče se kdaj in kje še najdejo strogo zaupne okrožnice in navodila? Toda naj je bilo tako ali tako, nekaj moramo z veseljem, a obenem ponosom konstatirati: Slovenski narod ni šel na limanice niti klerikalnemu štabu niti klerikalnim agitatorjem. Slovenski narod je razumel popolnoma pravilno važnost obiska prvega narodnega vladarja, on je dobro vedel, kaj je njegova dolžnost. Prav nič niso pomagale vse zahrbtnje klerikalne agitacije, narod sam je priredil svojemu narodnemu vladarju veličasten sprejem, ki mogoče marsikomu ni bil ljub, ali ki je dokazal, da slovenski narod misli sam in samostojno! Nepregledne množice naroda, ki so pozdravljale regenta od prvega koraka na slovenski zemlji, pa do trenutka ko je zapustil naš narod, so nepozaben dokaz, da slovenski narod ve in zna ceniti to, kar mu je prineslo in dalo osvobodjenje in ujedinjenje. Zato pa lahko s ponosom poudarjamo, da je slovenski narod nastopil tako dostojanstveno, da je z zaničevanjem prezrl vse zahrbtnje spletke in dal duška svojemu prepričanju in pokazal, da se ne da voditi od ljudi, ki menjajo prepričanje kakor nanese prilika.

b. Časi se spreminjajo. „Po njih delih jih boste spoznali“, pravi sv. pismo, in da jih boste spoznali vzemite v roke številke „Slovenca“ iz leta 1914., ko piše o Vidovdanskem atentatu, slovar bi bil premajhen, da bi mogel vanj napisati v abecednem redu vse psovke, ki jih je zbral, izmislil in natisnil „Slovenec“ s svojim „Domoljubom“ na račun Vidovdanskih osvobodilcev. Tako jih je naslikal in opisal, da se je moral vsak veren katoličan najmanj trikrat prekrižati, ako je samo oddalec videl napisano ime Gavrila Principa, Cabrinovića, Grabeža, Ilića in tovarišev... A danes? Danes ti listi v ponižnih vesteh poročajo o prenosu kosti Vidovdanskih mučnikov iz Češke v domovino. Pred leti izrodki mučeništva — danes narodni mučniki! Samo škoda, da ob ti priliki še Neubauer ali kak drug slavnostni pesnik ni zapel kako ganljivo pesmico! Saj je to popolnoma razumljivo v času, ko oni, ki so nedavno še navdušeno prepevali „Srbe na vrbe“, danes z največjim spoštovanjem nosijo ordene Sv. Save!

b. Povsod so enaki. Zagrebška „Domovina“ napada z vso silo ministra Drinkovića, zaveznika slovenskih klerikalcev, ki je imel smelosti, da je predstavil v Zagrebu regentu znanega frankovca Zatluko z besedami: To je naš pošteni Zatluka. Da dokaže „Domovina“ kak pošteni je ta Zatluka prinaša stenografski zapisnik seje hrvatskega sabora z dne 30. junija 1914., kjer je imel ta pošteni tale „govor“, posvečen poslancem hrvaško-srbske koalicije: „Lopovi, tam ubijate kralje, a tu ste lojalni! Vi ste zločinci, vi se smejete, ko ves hrvaški narod pretaka solze. Po tem strašnem umoru (sarajevskem atentatu) ne pustimo Srbom več govoriti! Vi prepevate: Bože živi kralja Petra, Franji Josipu strik od metra. Vzemite iz žepa ordene kralja Petra! Doli z morilci, ven razbojniki! Doli srbski morilci, doli zločinski Beograd, propalice, izdajalci, krvniki hrvaškega naroda! Doli srbijska propaganda!“ Isti list dokazuje Zatluki, da je bil še nedavno v zvezi z dr. Frankom, Sachsom in Klobučarjem, ki danes v zvezi z Italijani in Avstriji rujejo proti naši državi! In takega človeka je minister Drinković predstavil regentu! — No, nas Slovencev pa to nič ne čudi, ker smo videli, koliko takih pošteniakov kakor je hrvaški Zatluka, je tudi dr. Brejc v Ljubljani predstavil regentu!

NAPREDNJAKI, PREGLEJMO SVOJE VRSTE! VSAK SE VPRAŠAJ, JE-LI ZE NAROČEN NA NAPREDEN IN NARODEN LIST! „DOMOVINA“ SPADA V ROKE SLEHERNEGA PO IZOBRAZBI STREMEČEGA ČLOVEKA. NAROČNINA JE TAKO NIZKA, DA JO NAROČI LAHKO VSAKDO. ZAHTEVAJTE JO POVSOD: PO GOSTILNAH, KAVARNAH IN BRIVNICAH!

Novosti.

n. Državni praznik. V ponedeljek 12. t. m. je rojstni dan Nj. V. kralja Petra. V vseh cerkvah se bodo služila slovesna opravila za kralja.

n. Kip kralja Petra — dar Ljubljani. Umetniški oddelek ministrstva za prosveto je poklonil Ljubljani doprski kip kralja Petra I.

n. Regent in perica. Celjska „Nova Doba“ je priobčila sledečo zanimivo dogodbico, ki se je dogodila o priliki prihoda regenta Aleksandra v Celje: Ko je šel prestolonaslednik s svojim spremstvom peš proti kolodvoru, se je nahajala med množico tudi preprosta perica. Ker med tolikimi lepimi uniformami ni razločevala regenta, je vprašala: „Kateri pa je Aleksander?“ Regent je slučajno čul vprašanje, stopil smehljaje se k perici, ji segel v roko in jo ljubeznivo pozdravil z besedami: „Jaz sem Aleksander!“ Šel je nato z njo in se razgovarjal prijazno in ljubeznivo.

n. Sokolski zlet Saveza SHS v Mariboru. Propagandni odsek za zlet je razposlal nabiralne pole vsem sokolskim društvom v Sloveniji, vsem hrvatskim in srbskim sokolskim župam, ter mnogim narodnim društvom in nekaterim rodoljubom z naprosilom, da nabirajo denar in blago, ter nabiralne pole čimprej z nabranimi zneski in blagom vred vrnejo. Prepričani smo, da bodo imejitelji nabiralnih pol z navdušenjem in vstrajnostjo nabirali darove in tako pripomogli k ložji ureditvi pripravljanih del za zlet. Ponosni smo mi mariborski Sokoli, ponosen je slovenski Maribor, ponosna je vsa Slovenija, da je sokolski Savez določil ravno Maribor za svoj zlet, kjer se bo zbralo celokupno jugoslovansko sokolstvo, med njimi najuglednejši in najvstrajnejši narodni delavci. Zlet Saveza v Maribor bo najlepša manifestacija jugoslovanske sokolske misli in ujedinjenja jugoslovanske države. Vsak Sokol in vsak zaveden Jugoslovian mora z vso vnemo delovati že sedaj na to, da bo ta zlet uspel častno in mora tudi v prvi vrsti skrbeti za to, da podpira zletni odbor s tem, da marljivo nabira denarne prispevke in drugo blago, ter agitira v svojem krogu za obilno udeležbo.

n. Prvi kongres jugoslovanskih žen se je vršil te dni v Zagrebu. Navzočih je bilo nad 600 zastopnic okoli 200 ženskih društev. Udeležba slovenskega ženskega društva je bila jako častna. Velik vtis je napravil na vse navzočne govor gospe Čučkove o razmerah na Koroškem; na licu mesta se je nabralo za našo Koroško 28.000 K, in sicer na predlog Srbijanke Ivaničeve, ki je bila nedavno v Ljubljani.

n. Privatni brzojavni in telefonski promet v Bosni in Hercegovini je počenši s 27. junijem vzpostavljen neomejeno in brez cenzure.

n. Brzojavne pristojbine v prometu z Avstrijo. Počenši s 1. julijem 1920. je v brzojavnem prometu z Avstrijo pristojbina za eno besedo 24 par ali 96 vin., minimum 2 dinarja 40 par ali 9 K 60 vin. Za časopisne brzojavke se plačuje za 50% znižana pristojbina. Meteorološke brzojavke so pristojbine proste.

n. Oboroženi Sokoli. Češko brambno ministrstvo je dovolilo Sokolom vaje z bojnim orožjem. Za prvo silo so dobili 6000 pušk na razpolago.

n. Dr. Beneš pride v Jugoslavijo. „Narodni Listy“ poročajo, da bo češki zunanji minister dr. Beneš, takoj ko bo končana konferenca zaveznikov v Spa, odpotoval v Jugoslavijo, da se posvetuje z jugoslovansko vlado o celi vrsti skupnih zadev. To bo prvi uradni poset češkega ministra v naši državi, dočim so bili člani naše vlade že ponovno v Pragi.

n. Provizionisti direkcije rudnikov Donavske paroplovne družbe v Pečuhu, ki bivajo v Sloveniji, naj sporoče poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani svoj naslov, navedbo številke odloka, s katerim jim je bila provizija priznana. Zaeno naj pošljejo naravnost navedeni direkciji uradno potrdilo, da so še živi.

n. Za slepce. V spomin preblagemu bratu, oziroma stricu, darujeta Fran Bonač, sekcijski svetnik, in Fran Bonač, kurat, skupno K 200 za oslepele vojake in skupno K 200 za slepo deco. Neimenovana je za isti namen darovala K 20.

n. Učiteljski kongres. V Beogradu se bo vršil 17. in 18. julija 1920. učiteljski kongres, katerega se udeležijo učitelji iz vse Jugoslavije. Doslej je prijavilo nad 2000 učiteljev svojo udeležbo.

n. „Glasbena Matica“ na Korškem. Naša „Glasbena Matica“ priredi prihodnjo soboto izlet na Koroško. Dne 10. t. m. se vrši v Borovljah koncert, na katerem sodeluje 150 pevcev in pevka pod osebnim vodstvom ravnatelja Hubada. V nedeljo, dne 11. t. m., je koncert „Glasbene Ma-

tice“ na Otoku ob Vrbskem jezeru, kjer bo ob pol treh popoldne istega dne tudi velik ljudski shod.

n. Češki učiteljski kongres. Dne 1. t. m. je bil otvorjen v Pragi kongres čeških učiteljev, katerega se udeležuje nad 6000 učiteljev in učiteljic iz vse republike. Otvoritvi je prisostvoval tudi predsednik Masaryk. Na prvi seji se je vršila manifestacija za svobodno šolo in za ureditev gmotnih in pravnih razmer učiteljstva. Kongresa se je udeležil kot zastopnik naše vlade minister za prosveto Svetozar Pribičević.

n. Mednarodna konferenca v Bruslju name-rava po najnovejših poročilih bojkot proti Madžarski še poostri. Predvsem namerava odrediti sedaj tudi ustave vsakega osebnega prometa z Madžarsko.

n. Westminsterška opatija v Londonu je v nevarnosti, da se podere.

n. Stavka poljedelskih delavcev je izbruhnila po raznih krajih Avstrije, posebno v okolici Dunaja. Posestniki so v veliki zadregi zlasti zaradi tega, ker je žetev pred durmi, zahtevam delavcev pa nikakor niso voljni ugoditi. Posredovati bo morala vlada.

n. Samomor generalove žene. Na Dunaju se je obesila 42letna žena generalnega polkovnika Wurma, enega izmed glavnih poveljnikov avstrijske armade v boju proti Srbiji in Italiji.

n. Na smrt obsojen je bil pred mariborsko poroto 46letni Josip Mali iz ptujske okolice, in sicer zaradi zavrtnega umora svojega očca Petra Mlakarja.

n. Kraljica-pesnica. V Parizu so pred kratkim igrali enodejanko romunske kraljice Marije „Lilija življenja“. Po poročilih pariških listov je bilo delo sprejeto z viharim ploskanjem.

n. Železniška nesreča v Bosni. Na železniški postaji Kamen pri Derventu sta 30. junija trčila skupaj dva vlaka. Štirje vagoni in tri lokomotive so razbite in uničene. Na mestu je ostalo pet mrtvih in 19 ranjenih.

n. Umrli je v Ljubljani po vsej Sloveniji poznani trgovec in tovarnar g. Ivan Bonač.

n. Anton Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. II. del. 2. snopič. („Pota in cilji“, 3. zv.) V Ljubljani 1920. Izdala in založila Tiskovna zadruga. Cena 21 K. Po pošti 1 K 80 v več. Ravnokar je izšel zadnji zvezek Melikove Zgodovine, ki popisuje politični razvoj Jugoslovancev v 19. stoletju. Obsega tedaj predvsem narodni preporod avstrijskih Jugoslovancev ter njihove ustavne borbe v Avstriji. Potem razvoj Srbije od leta 1842. dalje, zgodovino Črne gore v 19. stoletju in končno osvobodilne vojne od 1912. do 1918. Tako imamo sedaj popolno zgodovino Jugoslovancev, ki popisuje vse dogodke do ustanovitve naše države, t. j. do 1. decembra 1918. Knjigi je tudi pridejan seznam najvažnejše literature za jugoslovansko zgodovino. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Za smeh in kratek čas.

V tunelu. Brzovlak drvi skozi dolg predor. Župnik Jaka poželjivo pogleduje svojo sestričino. „Oh, moj otrok“, pravi župnik, „ako bi vedel, da je predor tako dolg, bi ti ukradel vroč poljubček.“ — Sestričina (zmeden): „Za božjo voljo, ali niste bili Vi?“

Odgovor. Učitelj vpraša malega Tončka, koliko nog ima hrošč? — Tonček: „Gospod učitelj, ali nimate prav nobenih drugih skrbi?“

Zadnje vesti.

REGENT ALEKSANDER ZBOLEL.

LDU Beograd, 6. julija. Nj. Vis. regent Aleksander je vsled naporov na potovanju v Ljubljano in Zagreb zbolel. Prestolonaslednik je pozval zdravnika. V času bolezni ne bo sprejemal nobenih avdijenc.

JADRANSKO VPRAŠANJE.

LDU Beograd, 6. julija. V pariških političnih krogih smatrajo za gotovo, da je naša vlada poslala našim delegatom v Pariz popolne instrukcije, po katerih bi se imela vršiti nova direktna pogajanja. Z ozirom na kritično stanje v Italiji se splošno smatra, da bo pri teh konferencah naš položaj mnogo povoljniji. Ta pogajanja bi se imela pričeti v najkrajšem času. Na italijanski strani bi jih imel voditi grof Sforza, na naši pa

dr. Trumbić, ki ima o tem že vse službene instrukcije.

OBCINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

LDU Zagreb, 6. julija. Povodom razpisa mestnih volitev za 20 izpraznjenih mandatov je klub mestnega zastopstva demokratske stranke brzojavil ministrstvu za notranje stvari in ga pozval, da izvede volitve po predpisih uredbe in po načelih proporcionalne volilne pravice.

UREDITEV STANOVANJSKEGA VPRAŠANJA.

LDU Zagreb, 6. julija. Dne 1. avgusta se sestanejo v Beogradu vsi poverjeniki za socialno skrbstvo pri pokrajinskih vladah, da razpravljajo o ureditvi stanovanjskega vprašanja.

SKUPŠČINA HRVAŠKIH PROFESORJEV.

LDU Zagreb, 6. julija. V nedeljo je bila skupščina hrvatskih profesorjev. Razpravljali so o memorandumu katoliškega episkopata, ki zahteva od ministrstva prosvete, da prepove mla-

dini vstop v sokolske organizacije. Skupščina je najodločneje protestirala proti temu in odobrila odgovor odbora, ki je opozarjal ministrstvo na škodljivost zahteve episkopata, ki ne odgovarja duhu časa. O predlogu, da se odobri načrt pravil, s katerimi se proglašajo enotno skupno društvo profesorjev za vso Jugoslavijo, je nastala burna razprava, ker nikakor niso hoteli pristati na to, da društvo hrvatskih profesorjev izgubi svojo akademijo. Ker je predlog odbora za enotno društvo pri glasovanju propadel, je odbor odložil svoja mesta, nekateri člani pa še celo prijavili izstop iz društva.

MESČANSKA VOJNA V ALBANIJI.

LDU Beograd, 6. julija. Iz Skoplja poročajo, da je v Albaniji popolna protirevolucija. Vlada v Tirani je na prigovarjanje Italije organizirala svoje čete in jih poslala proti vstašem. Čete tiranske vlade so bombardirale Krojo in skoro popolnoma razdejale mesto. Na obeh straneh počenjajo strašna zverstva z ujetniki. Iz Elbasana prihaja vest, da je državljanska vojna v Albaniji v polnem teku. Valona je baje zopet v rokah Ita-

lijanov, pristaši Esad paše trpe strašno preganjanje.

UMIK ITALIJANOV IZ DRAČA.

Rim, 6. julija. (Izv. por. „Domovine“.) Italijanski mornarniški minister Allioti, ki ga je poslala italijanska vlada, da vodi dogovore z Albanci, je zaukazal popolno izpraznitev Drača od strani italijanskih čet. Allioti se je v svrhu pogajanj z albansko vlado podal v Tirano.

TEŽAVEN POLOŽAJ POLJSKE ARMADE.

Dunaj, 6. julija. (Izv. por. „Domovine“.) Iz Vratislave se poroča: Po poljskem armadnem poročilu se poljske armade ob reki Pripjet umikajo na vsej črti.

Dunaj, 6. julija. (Izv. por. „Domovine“.) Iz Varšave se javlja: Predsednik poljske republike Pilsudski je izdal na poljski narod proglas, v katerem opozarja na nevarnost, v kateri se nahaja poljska država. Obenem naznanja ustanovitev brambnega sveta in pozivlje dobrovoljce, naj se prostovoljno javijo v armado.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavnica
in rezerve okrog **K 50,000.000** —
Telefon št. 261.

Sprejema
vloge na knjižice in tekoči račun
proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev,
= valut in dovoljne vsakovrsne kredite. =
Brzojavni naslov: „Banka“.

Delniška glavnica
K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10,000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkevič, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči
in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne
papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in
inoremska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na
blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske
kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje naj-
kulantneje.

Brzojavni naslov: **Jadranska.**

Telefon št. 257.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Podružnice: Borovlje, Celovec, Celje, Gorica, Maribor, Split, Sarajevo, Trst. Agentura v Ptuj.
Ustanovljena leta 1900.

Ustanovljena leta 1900.

Poziv k subskripciji novih delnic Ljubljanske kreditne banke XI. emisije I. 1920/II.

Vsled sklepa občnega zbora delničarjev Ljubljanske kreditne banke z dne 8. junija t. l. v to pooblaščen, je sklenil upravni svet istega dne provesti zvišanje delniške glavnice

od SHS K 30,000.000 — na SHS K 50,000.000 —
z izdajo
50.000 novih delnic po SHS K 400 — nom. v skupnem znesku SHS K 20,000.000 —
in sicer:

- subskripcija novih delnic se vrši od **25. junija do 25. julija 1920.**
 - pri Ljubljanski kreditni banki in njenih podružnicah v Borovljah, Celju, Gorici, Mariboru, Sarajevu, Splitu, Trstu ter pri ekspozituri v Ptuj.
 - pri Hrvatski trgovski banki v Zagrebu in njeni podružnici v Osijeku.
 - pri Živnostenski banki v Pragi in njenih podružnicah v Češkoslovaški in
 - pri podružnicah Živnostenske banke v Wien-u za Nemško Avstrijo.
- Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi **2 starih delnic po 1 novo delnico à SHS K 400 — nom., po SHS K 900 — tel quel**, plačljivih naenkrat pri subskripciji. Odlomki delnic se pri tem ne vpoštevajo.
- Nove delnice so deležne dobička od 1. julija 1920.
- Pri subskripciji se morajo predložiti subskripcijskemu mestu v zgoraj navedenem roku plašči starih delnic v svrhu označbe, da je pravica do opcije izvršena, dočim imajo imetniki delnic zadnjih 2 emisij, katerih izdaja vsled tehničnih zaprek ni bila do sedaj mogoča, pravico do opcije v določenem subskripcijskem roku na podlagi tozadevnih pismenih prigralsnic ali začasnih potrdil o vplačanih delnicah.
- Od azijskega kurznega dobička nove emisije se dodeli po odbitku stroškov in doklad te emisije, SHS K 1,000.000 — po-kojninskemu zakladu bančnega osobja, SHS K 1,000.000 — rezervnemu zakladu za bančne zadolžnice, ostanek pa pripade azijskemu rezervnemu zakladu banke.
- Nove delnice se izroče subskribentom po 1. februarju 1921, proti izročitvi začasnih potrdil, oziroma obračunov o subskribiranih delnicah.

Uspeh emisije je zjamčen po posebnem sindikatu.

Ljubljana, meseca junija 1920.

Ljubljanska kreditna banka.